

15/9

förnyaren av den socialistiska internationalen efter dess sönderfallande genom världskriget..."

"Han blev mer än så; under sina sista år framstod han som världens samvete, den uppriktigaste och modigaste representanten i folkförbundet för fredens och avrustningens sak."

Om kommunismen under senare år.

Anförande 18/1 1940. "Dessa ryssar ha dock av sin ledning inbillats, att de representera fredens, demokratis och socialismens sak gentemot ett västerländskt tyranni, medan i verkligheten den regimen de företräda utartat till en österländsk despoti och ingenting finns kvar av revolutionens anda och syfte mer än några förtelnade slagord. Den nuvarande bolsjevikiska regimen är tsardömet i hundrafalt omänskligare och brutaliserad upplaga. Bobrikoffs regemente i Finland under Nikolaus den andre är dock en idyll mot vad som väntar Finlands folk efter en erövring av Stalins armé."

"När den gamle ryske bolsjevik Krestinski under häsprocesserna i Moskva utropade som svar på anklagelseakten, det är lögn alltsammans! så karakteriserade han i själva verket hela det bolsjevikiska systemet. Det bedrar sitt eget folk, det har sökt bedraga den västerländska arbetarrörelsen, hela dess utrikespolitik är en serie bedrägliga manövrer — men på denna lögnaktighet skall bolsjevismen en gång falla. Ty mänskligheten måste befria sig från denna lögn eller gå under."

I förord till Paul Olberg: "Rysslands nya imperialism" (1940).

"Den bolsjevikiska imperialismen har visat sig tiofaldt farligare och hänsynslösare än den tsariska nationalismen. Den har helt accepterat den tsaristiska nationalismens program, men de metoder bolsjevismen använder för att förverkliga detta program äro ofantligt mycket skickligare, mer raffinerade och brutalare... Därför kunde den gamla tsarismen trots sina oerhörda folkresurser och sin imperialistiska inställning aldrig bli en sådana fara för västerlandet som ett bolsjevikiskt Ryssland är, som camouflerar sina nationella erövringslyften med ett förljuget socialist frögörelseprogram."

Anförande den 12/11 1947. "Människor glömma lätt (spärrat här). Alltför många av dem, som i dag kritiserar förhållanden i Sovjetunionen och icke anser dem motsvara de absoluta ideal man uppställer för en demokratisk och socialistisk stat, ha redan glömt hur Ryssland såg ut på det gamla tsardömet tid — ett folk i bottenlöst elände och andligt mörker, en styrelse som utgjorde en ständig fara för andra folk och för världsfreden... Men gör en jämförelse med vårt eget land, som anses ha en så fulländad demokrati i västerländsk mening. Hur lätt är det icke att här peka på svåra sociala missförhållanden, på osäkerheten i existensen för många människor, på politiska domar som upprört opinionen utan möjlighet till rättelse. Vi svara kanske på en dylik invändning: Rom byggdes inte på en dag, den svenska demokratin har icke härskat så länge att den hunnit genomföra sitt program... Kan icke Sovjetunionens ledning med mycket större rätt ge samma svar? När det svenska demokratiska genombrottet skedde kom det som en biprodukt till den ryska revolutionen — vi stå i stor tacksamhetsskuld till den — det är alltså 30 år sedan. Vårt land har varit skyddat för de båda världskriegen och har ej haft något inbördeskrig. Är det icke enkladigt att vi skulle förhåva oss över vår högre ekonomiska standard eller se ned på ett folk, i kraft av vars oförfärliga kamp vårt eget land och världen räddats från det fascistiska barbariet?"

Som bekant riktar sig hr Höglunds propaganda för närvarande mot folkpartiet. Det lär inte vara behövt att genom citat visa att propagandans ton och teknik likväl är helt densamma som förut. Liksom hr Höglund för anklagade socialdemokrater eller kommunister eller bådadera för att vara förrädare, trålar under ententen respektive Ryssland och i det hela alltigenom påverkade av simpla motiv, så riktar han nu samma sor: propaganda mot folkpartiet. Kännetecknande för hr Höglunds verksamhet är också att han ständigt säger sig vara föremål för hets, ehuru han själv kanske — med undantag för kommunister och nazister — använt grövre och mera kränkande uttryck än någon annan offentlig person i vårt land. Ur dessa synpunkter företer hr Höglunds uppträdande en beaktansvärd konsekvens och enhetlighet.

*

Till slut en förnuftig reflexion av hr Höglund. Då Sovjet i en not till svenska regeringen år 1940 klagade över Social-Demokraternas kampanj mot Ryssland svarade tidningens chefredaktör Z. Höglund (den 16/1):

"Först vilja vi på nytt betona att den svenska regeringen icke har något som helst ansvar för vad som skrives i Social-Demokraten. Här skrives på eget ansvar av en förtroendevald redaktör och vare sig regeringen, tidningsstyrelse eller annan korporation ger några direktiv åt honom."

Herr Höglund nekar

I gårdagens aftontidningar bestred hr Höglund i huvudsak de uppgifter som jag i Dagens Nyheter samma dag lämnat om hans uppträdande vid vårt sammanträffande på våren 1947. Vad beträffar min framställning kan jag stödja min framställning på min heder och samvete försäkra att den är riktig, dels genom att bifoga intyg som visar att jag kort efter sammanträffandet berättat om saken på samma sätt som jag nu gjort. Därutöver vill jag på ett par punkter diskutera hr Höglunds version.

1. En av hr Höglunds försvarslinjer är påståendet att jag skulle ha uppfattat vårt samtal som en mycket betydelsefull sak, ha överdrivit hr Höglunds och likaså min egen möjlighet till insatser och just nu har velat begagna historien som en s. k. valbomb. Det är alltigenom oriktigt. Hr Höglunds uppträdande och förslag framstod för mig utslutande som underliga och löjväckande; att jag erinrat om dem beror inte på att jag tillmäter dem någon som helst politisk vikt, utan på att jag ansett dem vara av något värde — utöver allt annat — för att karaktärisera hr Höglund som politisk person.

2. Hr Höglund gör gällande att samtalet skulle ha ordnats med tanke på att hr Höglund tidigare varit utsatt för förföljelse i Dagens Nyheter — med förföljelse menar som bekant hr Höglund varje form av kritik. Här föreligger ett minnesfel som gör det sannolikt att hr Höglund alltigenom minns fel och att hans förnekande alltså sker i jämförelsevis god tro. Under våren 1947 var hr Höglund inte särskilt aktuell i svensk politik, och den kritik av socialdemokratin som vid denna tid framfördes i Dagens Nyheter riktade sig nästan uteslutande mot den socialdemokratiska regeringen; det är att märka att vårt sammanträffande ägde rum några dagar efter det de nya och stora valutarestriktionerna införts. Hr Höglund tänker tydligen på året 1948, då hans samgående med kommunisterna även efter Pragkuppen ledde till att han i en serie artiklar i denna tidning hårt kritiserades.

3. I anslutning till detta påståendet hävdar hr Höglund att sammanträffandet anordnats för att han skulle kunna "lugna ner" mig. Ja, det är en kostlig tanke. Hr Höglund återkom oavbrutet till sina angrepp på den sittande regeringen, till sina påståenden om att denna regering måste störtas, till sina förklaringar om nödvändigheten av en samlingsregering på grund av krisläget. Inte ett ord sades om några förföljelser från min sida; tvärtom betonade hr Höglund med en iver som gjorde mig generad och olustig sin beundran för Dagens Nyheter. Generad och olustig blev jag också över att höra en person som dock intog en framstående ställning inom det härskande partiet, i de mest nedsättande ordalag omnämma sina ledande partivänner inför en skribent som sedan månader ägnat kritik åt dessa ledare. När jag skildes från hr Höglund var det i den angenäma känslan att den mannen behövde jag i varje fall inte se vidare.

HERBERT TINGSTEN

*

De två intygen:

Härmed intygas att professor Tingstens berättelse om borgarrådet Höglunds uttalanden vid sammanträffandet våren 1947 — om kritiken av flera regeringsledamöter, främst statsministern, och om nödvändigheten av att störta regeringen för att ersätta den med en samlingsregering — helt stämmer med den relation som han gav kort efter denna samvaro.

Stockholm den 14 september 1950.

John Bergvall Leif Kihlberg

Professor Tingsten har av mig begärt att jag skall uttala mig om vad han vid ett tidigare tillfälle meddelat mig rörande det samtal som fördes vid det i dagens nummer av Dagens Nyheter berörda sammanträffandet med borgarrådet Höglund. Jag har ingen lust att blanda mig i den debatt som uppstått, men har heller inte ansett mig kunna vägra att uppe vad jag nu faktiskt minns härom: Kort efter sammanträffandet med borgarrådet Höglund omnämnde professor Tingsten detta för mig och uttalade sin förvåning över herr

Höglunds skarpa yttranden om den socialdemokratiska regeringen, inte minst dess statsminister.
Stockholm den 14 september 1950.
Jörgen Westerståhl!